

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Tussenrapportage EU-rapporteur Clean Industrial Deal

aan Leden en plv. leden van de vaste commissie voor K&GG
in afschrift aan Leden en plv. leden van de vaste commissies voor EZ en EUZA
van Joris Thijssen (GL-PvdA)
datum 10 februari 2025
onderwerp Tussenrapportage EU-rapporteur Clean Industrial Deal

Introductie

De vaste commissie voor Klimaat & Groene Groei heeft mij aangesteld als EU-rapporteur over de *Clean Industrial Deal*, met onder andere als doel de informatiepositie van de Kamer op dit dossier te versterken. Ik breng tussentijds verslag uit over de gesprekken die ik op 31 januari jl. in Brussel heb gevoerd met vertegenwoordigers van de Europese instellingen en bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU en op 3 februari jl. met de heer Gerben-Jan Gerbrandy, Nederlands lid van het Europees Parlement.

Aanbeveling van de rapporteur

De informatie uit dit tussentijdse verslag kan worden betrokken bij de commissiedebatten over het verdienvermogen van Nederland op 13 februari a.s. (EZ) en over de Energieraad op 5 maart a.s. (K&GG).

Terugkoppeling over de ondernomen activiteiten

Tijdens de gevoerde gesprekken heb ik aan de hand van een aantal vooraf geïdentificeerde vragen getracht meer inzicht te verkrijgen in de *Clean Industrial Deal*, die naar verwachting op 26 februari a.s. zal worden gepubliceerd. De *Clean Industrial Deal* heeft tot doel om te komen tot decarbonisatie, lagere energieprijzen, concurrerende industrieën en hoogwaardige banen, in het licht van de zorgen over het concurrentievermogen van de industrie in de EU en de noodzaak om de Europese economie koolstofvrij te maken. De voornaamste vraagpunten zijn: waar zal de *Clean Industrial Deal* uit bestaan en hoe zullen financiële middelen ervoor beschikbaar worden gesteld. Ook is gekeken naar het krachtenveld en het verdere proces van de behandeling van de mededeling in Brussel.

Tijdens de gevoerde gesprekken werd allereerst duidelijk dat op het moment van schrijven de Europese Commissie (hierna: "Commissie") nog midden in het schrijfproces zit en de teksten daardoor nog in beweging zijn. Vanaf het moment dat de *Clean Industrial Deal* werd aangekondigd in de politieke beleidslijnen voor de nieuwe Commissie (2024-2029) van Voorzitter van de Commissie Ursula von der Leyen, is de Commissie gestart met voorbereidingen op de *Clean Industrial Deal*, die binnen de eerste 100 dagen van het mandaat van von der Leyen moet zijn uitgebracht en dat gezien kan worden als vervolg op de *Green Deal*. Het Draghi Rapport vormt belangrijke

input voor de *Clean Industrial Deal*.¹ Ook de uitkomsten van de *Clean Transition Dialogues* van de Commissie met de industrie en sociale partners, die in april 2024 tot de publicatie van een mededeling heeft geleid, worden als inbreng gebruikt.²

Tijdens de gesprekken werd veelvuldig gewezen op het op 29 januari uitgebrachte EU-kompas voor concurrentievermogen.³ Deze geeft een eerste doorkijk naar wat de *Clean Industrial Deal* zou moeten behelzen. Hierin wordt ook een gezamenlijke routekaart voor decarbonisatie en concurrentievermogen uiteengezet. Ook bevat het beleidsstuk een lijst met aangekondigde initiatieven, zoals de aankondiging van een *Industrial Decarbonisation Acceleration Act* (verordening), welke maatregelen zal bevatten voor het versnellen van vergunningverleningstrajecten en *labelling*, voor het vierde kwartaal van 2025. Tijdens een van de gevoerde gesprekken kwam ook het *EIB Investment Survey* over 2024 aan bod, waaruit blijkt dat beschikbaarheid van geschoolde werknemers, energieprijzen en onzekerheid over de toekomst de drie belangrijkste barrières zijn voor investeringen in de EU; gevolgd door regeldruk op plek vier.⁴ Een andere relevante ontwikkeling die op het netvlies van de Commissie staat en ook wordt meegenomen bij de *Clean Industrial Deal* is het in toenemende mate belangrijker worden van de geopolitieke dimensie en het thema strategische autonomie.

Toelichting op verwachte inhoud en proces *Clean Industrial Deal*

De *Clean Industrial Deal* zal worden uitgebracht in de vorm van een mededeling, waarin tientallen acties en wets(wijzigings)voorstellen zullen worden aangekondigd. Pas na de publicatie van de mededeling zal de Commissie *Impact Assessments* voor de aangekondigde voorstellen gaan uitvoeren en consultatierondes opstarten om stakeholders te betrekken. De *Clean Industrial Deal* zal tot doel hebben om de EU een aantrekkelijke productielocatie te houden, inclusief voor energie-intensieve industrieën, en om schone technologieën (*clean tech*) zoals batterijproductie en nieuwe circulaire bedrijfsmodellen te bevorderen. De Commissie wil ook helpen om *business cases* rond te krijgen, met behoud van de Europese klimaatdoelen. De Commissie beschouwt het decarboniseren van de industrie als noodzaak, maar wil wel voorkomen dat dit leidt tot de-industrialisatie. De Commissie wil tevens overcapaciteit van industriële sectoren en concurrentie tussen EU-lidstaten onderling voorkomen. De *Clean Industrial Deal* moet daarnaast eerlijk en sociaal zijn en zorgen voor verbetering in de levens van mensen. Dit zal ook de steun voor het Europese beleid ten goede komen.

Het Brusselse agentschap Politico heeft op 22 januari jl. reeds gemeld dat de *Clean Industrial Deal* vermoedelijk zal zijn opgebouwd uit 6 thema's, die elk dienen bij te

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en

² https://commission.europa.eu/publications/clean-transition-dialogues-stocktaking-strong-european-industry-sustainable-europe_en

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_339

⁴ https://www.eib.org/attachments/lucalli/20240238_econ_eibis_2024_eu_en.pdf

dragen om te komen tot een *business case* voor concurrerende schone industrieën in de EU.⁵

Leidende markten

Binnen dit thema wil de Commissie naar verluid maatregelen voorstellen die leiden tot voldoende vraag voor gecarboniseerde goederen. Het gaat om markten waar een mogelijkheid is voor de EU om in uit te blinken. In het gesprek bij het EP kwam naar voren dat de Commissie onder meer nadenkt om nieuwe eisen bij openbare aanbestedingen voor te stellen om duurzame partijen te begunstigen. Enkele sectoren die geschikt worden geacht voor een dergelijke *lead market* zijn groene staal, cement en de chemie.

Energieprijzen

De hoge energieprijzen in de EU zijn een groot probleem voor de Europese concurrentiekracht en industrie. In haar speech bij het World Economic Forum in Davos op 21 januari jl. gaf Voorzitter van de Commissie Ursula von der Leyen aan dat de Commissie op de korte termijn weinig mogelijkheden ziet om de energieprijzen te doen dalen; op de (middel)lange termijn zijn er wel mogelijkheden.⁶ Verder deelde zij in Davos dat de EU blijft inzetten op de uitrol van hernieuwbare energie om de energieprijzen in de EU te doen afnemen. Binnen de Commissiediensten wordt ook nagedacht over hoe de industrie op de korte termijn toegang kan worden gegeven tot goedkopere energie. Vanuit het kabinet van Uitvoerend Vicevoorzitter van de Commissie Ribera Rodríguez en het EP werd gewezen op mogelijkheden zoals het inzetten van stroomafnameovereenkomsten (*power purchase agreements*, PPA's) en *contracts for difference* (CfD's). Ook zal er vermoedelijk aandacht uitgaan naar verbetering van de energie-infrastructuur. De Commissie zal op dit thema ook met een Actieplan voor Betaalbare Energie komen.

Materialen

De Commissie ziet ook potentie in het beter benutten van de mogelijkheden van circulariteit. Daarnaast wil het aandacht vestigen op het verzekeren van de toegang tot kritieke grondstoffen. Op dit terrein zal de Commissie onder meer met een *Circular Economy Act* komen (naar verwachting in 2026).

Werkgelegenheidsvraagstukken

De energietransitie vereist nieuwe vaardigheden, maar schept ook nieuwe werkgelegenheid. (Om)scholing van werknemers is ook van belang om de transformatie van industrieën te doen slagen. Onderwijs is daarmee een belangrijk aspect van de *Clean Industrial Deal*.

⁵ <https://www.politico.eu/article/eu-clean-industrial-deal-to-cover-six-themes-from-energy-prices-to-trade/>

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_25_285

Mondiale actie

Dit thema zal ingaan op het belang van eerlijke handel op mondiaal niveau en om te komen tot veerkrachtige waardeketen, zodat de EU niet te afhankelijk is van derde landen.

Financiering

In algemene zin wil de Commissie alle beschikbare middelen proberen te benutten voor decarbonisatie, zowel privaat als publiek. Binnen de huidige EU-meerjarenbegroting, die tot 2027 loopt, geldt al de afspraak dat 30% van de EU-middelen moet worden besteed aan maatregelen die bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen. Het bestaande Innovatiefonds, dat wordt gevoed uit het EU Emissiehandelssysteem (ETS), heeft een budget tot wel 40 miljard euro beschikbaar dat ondersteuning kan bieden bij het decarboniseren van de industrie. Het deel van de ETS-gelden dat naar de EU-lidstaten gaat, zou mogelijk ook gemobiliseerd kunnen worden voor de *Clean Industrial Deal*. Ook de Europese Investeringsbank (EIB) heeft financiële middelen beschikbaar. Er komen vermoedelijk geen nieuwe fondsen onder de *Clean Industrial Deal*. Nieuwe middelen komen pas beschikbaar vanaf 2028 met de nieuwe meerjarenbegroting van de EU (MFK 2028-2034), waar nu nog niet op kan worden vooruitgelopen. De *Clean Industrial Deal* en een aangekondigd *Competitiveness Fund* staan los van elkaar.

De Commissie wil ook privékapitaal mobiliseren. Europa heeft veel ongebruikt privaat kapitaal dat geïnvesteerd zou kunnen worden. Von der Leyen wees er tijdens haar speech in Davos op dat Europese huishoudens alleen al voor 1,4 biljoen euro aan spaartegoeden hebben en er jaarlijks vanuit de EU 300 miljard euro buiten de EU wordt geïnvesteerd in plaats van in de EU zelf. In deze context wordt door von der Leyen erop gewezen dat een hervorming van de Europese kapitaalmarktunie nodig is om meer private investeringen in de EU mogelijk te maken.

Naast de zes genoemde thema's, zal de Commissie in het kader van de *Clean Industrial Deal* ook werken aan zaken als vereenvoudiging van regelgeving. Hiertoe zal de Commissie naar verwachting op 26 februari a.s. ook een apart voorstel ("Omnibus verordening") uitbrengen. Daarnaast is er aandacht voor snellere vergunningverlening investeringen in en onderzoek en ontwikkeling. Vanuit het kabinet van Uitvoerend Vice voorzitter van de Commissie Ribera Rodríguez werd benadrukt dat er ook oog is voor de sociale aspecten van de energietransitie: de *Clean Industrial Deal* moet wat de Commissie betreft ook ten goede komen aan de Europese burger.

Eerste indicatie krachtenveld

In het Europees Parlement hebben de Europese Groenen en de liberale Renew-fractie al gereageerd op de plannen voor een *Clean Industrial Deal*.⁷ Vanuit de Europese Groenen blijkt er sprake van steun voor de voorgenomen aanpak van de Commissie, maar ook bezorgdheid of er ook aandacht blijft voor natuurbescherming en de rechtvaardigheid van de transitie. In dat kader geven de Europese Groenen aan mogelijke voorstellen tot deregulatie kritisch te zullen volgen. Ook wordt door de Europese Groenen gewezen op de noodzaak voor een adequaat budget met een nieuw Europees instrument voor leningen om aan de noden van de Europese economie en andere uitdagingen te kunnen voldoen. Vanuit de liberale Renew-fractie wordt gepleit voor Europees industriebeleid dat verdere stappen dient te zetten op terreinen als elektriciteitsnetten, groene technologieën, stroomafnameovereenkomsten, hervestiging van waardeketen, hervormen van publieke aanbestedingsregels, belastingen en financiering. Renew wijst op het belang van principes als kosteneffectiviteit, technologie-neutraliteit en een rechtvaardige transitie. Ook benadrukt Renew diens commitment aan klimaatneutraliteit in 2050 en een klimaatdoel van 90% tegen 2040.⁸ Tijdens de gevoerde gesprekken kwam naar voren dat in het Europees Parlement vanuit de meer rechts georiënteerde fracties ook geluiden zijn te horen die pleiten voor het schrappen van zoveel mogelijk regelgeving ten faveure van de industrie, ook als hiermee de doelen die in het kader van de Europese Green Deal tot stand zijn gekomen worden losgelaten.

Behandeling in Brussel

De *Clean Industrial Deal*-mededeling zal in eerste instantie worden besproken in de Raad voor Concurrentievermogen. In de Milieu- en Energieraden zullen ook discussies worden gehouden. Het Poolse Voorzitterschap lijkt niet voornemens Raadsconclusies over de mededeling te willen vaststellen.

Vervolg EU-rapporteurschap

Het voornemen is om na publicatie van de *Clean Industrial Deal*, indien dat opportuun is, een aantal nieuwe gesprekken te voeren. Indien dit het geval is, zal uw Commissie per verslag over deze gesprekken worden geïnformeerd. Conform het vastgestelde mandaat zal ik tevens nog met nadere behandelvoorstellen komen voor de *Clean Industrial Deal*, met inbegrip van EU-voorstellen die hieruit voortvloeien.

Joris Thijssen

⁷ <https://www.greens-efa.eu/en/article/press/green-deal-key-to-eu-competitive-success>

⁸ <https://www.reneweuropengroup.eu/news/2025-01-29/clean-industrial-deal-an-opportunity-to-assert-europes-power>

Bijlage 1

Ik heb met de volgende personen gesproken in het kader van het EU-rapporteurschap *Clean Industrial Deal*:

1. Hoofd kabinet van Eurocommissaris voor Klimaat Wopke Hoekstra, de heer Han ten Broeke.
2. Waarnemend plv. directeur-generaal bij directoraat-generaal Klimaatactie van de Europese Commissie, mevrouw Yvon Slingenberg.
3. Lid Kabinet van Uitvoerend Vicevoorzitter Europese Commissie verantwoordelijk voor een Schone, Rechtvaardige en Concurrerende Transitie Teresa Ribera Rodríguez, mevrouw Valvanera Ulargui Aparicio.
4. Lid Kabinet van Uitvoerend Vicevoorzitter Europese Commissie verantwoordelijk voor een Schone, Rechtvaardige en Concurrerende Transitie Teresa Ribera Rodríguez, de heer Thomas Woolfson.
5. Lid van het Europees Parlement, de heer Gerben-Jan Gerbrandy.
6. Hoofd Economische Afdeling, Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU, mevrouw Sigrid Johannisse.
7. Attaché voor Klimaat en Milieu, Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU, mevrouw Marthe Huigsloot.
8. Attaché voor Energie, Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU, de heer Gijs Kreeft.